

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av prover från ett härbre i Hallen, Idenors socen, Hälsingland

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2023

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2023). *Dendrokronologisk analys av prover från ett härbre i Hallen, Idenors socen, Hälsingland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2023:78). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

28 oktober 2023

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2023:78
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV PROVER FRÅN ETT HÄRBRE I
HALLEN, IDENORS SOCKEN, HÄLSINGLAND

Uppdragsgivare: Eje Arborén, Hallen 29, 824 91 Hudiksvall

Område: Hudiksvall **Prov nr:** 71093-71112 + 71633-71637 **Antal borrhprov:** 5

Dendrokronologiskt objekt: Härbret tidigare analyserat 1991, prov 71093-71112.

Resultat dendro:

Dendro nr:	Provnr	Trädslag	Antal år (1 radie om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Egenålder ±20
71093	1	Tall	274	Sp 80, W B	Ej datering		300
71094	2	Tall	227	Sp 75, W B	1598	V 1598/99	250
71095	3	Tall	96	Sp 65, W B	1600	V 1600/01	120
71096	4	Gran	132	W B	1600	V 1600/01	160
71097	5	Gran	96	W B	1600	V 1600/01	120
71098	6	Gran	123	W B	1600	V 1600/01	150
71099	7	Tall	96	Sp 55, W B	1600	V 1600/01	120
71100	8	Gran	139	W B	1600	V 1600/01	165
71101	9	Gran	131	W B	1600	V 1600/01	155
71102	10	Tall	109	Sp 60, W B	1600	V 1600/01	250
71103	11	Tall	203	Sp 60, W B	1600	V 1600/01	240
71104	12	Tall	171	Sp 80, W B	1600	V 1600/01	250
71105	13	Tall	182	Sp 55, W	1600	V 1600/01	250
71106	14	Tall	205	Sp 70, W B	1600	V 1600/01	250
71107	17	Gran	99	W B	1600	V 1600/01	180
71108	18	Gran	140	W B	1600	V 1600/01	170
71109	19	Gran	137	W B	1600	V 1600/01	170
71110	20	Tall	126	Sp 45, W B	1600	V 1600/01	170
71111	16	Tall	226; 2	Sp 70, W B	1600	V 1600/01	270
71112	15	Tall	295	Sp 70, W B	1599	V 1599/1600	340
71633	11+12	Gran	134; 2	W B	1600	V 1600/01	160
71634	13+14	Gran	71; 2	W B	1750	V 1750/51	100
71635	15+16	Gran	81; 2	W	1813	V 1813/14	110
71636	17+18	Tall	95; 2	Sp 62, W B	1812	V 1812/13	120
71637	19+20	Gran	93; 2	W	1750	V 1750/51	120

Dendro nr:	Provnr	Provposition
71093	1	Framgavel till vänster om dörr. 8 stock inklusive syll (=dörröverliggare)
71094	2	Framgavel till vänster om dörr. 7 stock inklusive syll (=dörröverliggare)
71095	3	Framgavel till vänster om dörr. 6 stock inklusive syll (=dörröverliggare)
71096	4	Framgavel till vänster om dörr. 3 stock inklusive syll (=dörröverliggare)
71097	5	Vänster långvägg. 6 stock över golv
71098	6	Vänster långvägg. 5 stock över golv
71099	7	Vänster långvägg. 4 stock över golv
71100	8	Höger långvägg. 6 stock över golv
71101	9	Höger långvägg. 4 stock över golv
71102	10	Bakgavel. 7 stock inklusive syll
71103	11	2 mellantaksplanka bakifrån
71104	12	3 mellantaksplanka bakifrån
71105	13	4 mellantaksplanka bakifrån
71106	14	5 mellantaksplanka bakifrån
71107	17	Vänster långvägg. 3 stock över golv
71108	18	Vänster långvägg. 7 stock över golv
71109	19	Höger långvägg. 7 stock över golv
71110	20	Höger långvägg. 2 stock över golv
71111	16	Bakgavel. 2 stock inklusive syll
71112	15	Bakgavel. 3 stock inklusive syll
71633	11+12	Nockås
71634	13+14	Sidoås södra takfallet
71635	15+16	Väggstock vägg B sydväst. Stock 2 räknat från väggbandet
71636	17+18	Väggstock vägg B sydväst. Stock 3 räknat från väggbandet
71637	19+20	Väggstock vägg D nordöst. Stock 3 räknat från väggbandet

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Proverna 71093-71112 analyserades 1991. Fältanteckningar och prover från provtagningen finns hos Dendrolabbet i Lund. Provtagningspunkter för fältarbetet 1991 finns i provtagningstabellen ovan och proverna har plockats fram för att räkna antalet splintringar, vilket inte gjordes vid den ursprungliga analysen.

Virket till prov 71633,nockåsen har avverkats **vinterhalvåret 1600/01** och är därmed samtida med virket från härbrets stomme. Virket till prov 71634 från sidoåsen i det södra takfallet samt prov 71637 väggvirke i den nordöstra väggen har avverkats **vinterhalvåret 1750/51**. Väggstockarna från den sydvästra väggen prov 71635 och 71636 har avverkats **vinterhalvåret 1813/14** respektive **vinterhalvåret 1812/13**.

Sammanvägt tyder analysen på att härbret har uppförts 1601 eller något enstaka år därefter med två senare byggfaser 1751 eller något enstaka år därefter samt 1814 eller något enstaka år därefter.

Samtligt virke korrelerar högt mot referenskronologier från Hälsingland vilket tyder på att virket är **lokalt avverkat**. Virket avverkat vinterhalvåret 1600/01 korrelerar högt inbördes vilket tyder på att det är hämtat från samma skogsområde.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet

Vid extern kommunikation av resultaten i den här rapporten önskas omnämnande av laboratoriet.

Vid referens till rapporten: *Hansson, A. & Linderson, H. 2023. Dendrokronologisk analys av prover från ett härbre i Hallen, Idenors socken, Hälsingland. Nationella laboratoriet för vedanatomi och dendrokronologi rapport 2023:78. Lund: Lunds universitet.*

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se Tel: 046-2227891